

DEKLARACJA KOŃCOWA II KONGRESU UNIwersYTETÓW TRZECIEGO WIEKU

Teatr Wielki w Warszawie, 30 marca 2015 r.

II Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku stanowi najważniejsze wydarzenie obchodów 40. lecia ruchu UTW w Polsce, mające na celu podsumowanie dotychczasowego dorobku tego edukacyjnego i społecznego ruchu oraz wyznaczeniu dla niego priorytetów dalszego dynamicznego rozwoju.

Uniwersytety Trzeciego Wieku w Polsce są oddolnym edukacyjnym ruchem obywatelskim osób starszych. Jego inicjatorką była prof. Halina Szwarc – twórczyni w 1975 roku pierwszego UTW na warszawskich Bielanach.

Ruch ten jest dziś wskazywany, także w wymiarze międzynarodowym, jako modelowy przykład społecznego funkcjonowania, charakteryzujący się różnorodnością form organizacyjno-prawnych oraz bardzo bogatą ofertą programową. Wykazuje, zwłaszcza w okresie ostatnich 10 lat, niezwykłą dynamikę ilościowego i merytorycznego rozwoju, a także dbałość o wysokie standardy działania.

Dzięki tym unikalnym walorom środowisko UTW stało się aktywnym, dojrzałym, równoprawnym partnerem społecznym najwyższych władz państwowych w tworzeniu polityki senioralnej w Polsce.

Rozwój ten możliwy był dzięki zaangażowaniu i aktywnej pracy liderów UTW, ale też wielkiej otwartości najwyższych organów Państwa na wyzwania senioralne, w tym inicjatyw Sejmu RP, Senatu RP, Rządu oraz jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu długofalowej systemowej polityki senioralnej w Polsce.

Ostatnie lata charakteryzowały się też bezprecedensowym otwarciem i bezpośrednim wsparciem Kancelarii Prezydenta RP dla spraw rodziny i poprawy sytuacji osób starszych. Stanowiły one jeden z priorytetów aktywności Prezydenta RP, zaś Małżonka Prezydenta RP objęła honorowy patronat nad obchodami 40. lecia Ruchu UTW w Polsce.

W działaniach Rządu nadano polityce senioralnej wysoką rangę, a środowiska senioralne wykazały w tworzeniu jej podstaw i wdrażaniu partnerskie, kreatywne postawy.

Za najważniejsze wydarzenia w okresie 1975-2015 środowisko UTW uznaje:

- ilościowy i merytoryczny rozwój społecznego ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku, który aktualnie realizowany jest w ponad 500 UTW na terenie kraju. Ponadto polskie UTW działają także za granicą: na Ukrainie, Białorusi, Litwie, Łotwie, Mołdawii i Austrii;
- utworzenie dwóch ogólnopolskich organizacji UTW, reprezentujących interesy środowiska UTW – Ogólnopolskiego Porozumienia UTW i Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW jak również struktur regionalnych;

- ogłoszenie przez Senat RP roku 2012 Rokiem Uniwersytetów Trzeciego Wieku, w czasie obchodów Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej;
- zorganizowanie I Kongresu UTW 2012 w marcu 2012 w Warszawie;
- przygotowanie dokumentu programowego „Pakt na rzecz Seniorów”;
- nadanie ruchowi UTW rangi partnera rządu w kształtowaniu polityki senioralnej w Polsce;
- utworzenie Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) 2012-2013;
- powołanie w strukturach MPiPS Departamentu Polityki Senioralnej;
- powołanie Komisji Ekspertów ds. Osób Starszych przez Rzecznika Praw Obywatelskich i wydanie monografii „Strategie działania w starzejącym się społeczeństwie. Tezy i rekomendacje”;
- powołanie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej Rady ds. Polityki Senioralnej, ciała partycypacyjnego w działaniach na rzecz polityki senioralnej;
- powołanie w 2011 r. Parlamentarnego Zespołu ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku i coroczne Ogólnopolskie Konferencje UTW pod patronatem Marszałka Sejmu podsumowujące dokonania środowiska UTW (lata 2012-2014);
- powołanie stałej Sejmowej Komisji Polityki Senioralnej, unikalne i imponujące prace Komisji dotyczące diagnozowania sytuacji osób starszych oraz formułowania rekomendacji i monitoringu polityk publicznych dotyczących osób starszych;
- przyjęcie przez Radę Ministrów pakietu dokumentów senioralnych, w tym „Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej na lata 2014-2020” oraz Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) na lata 2014-2020”;
- nowelizacja w październiku 2013 roku ustawy o samorządzie gminnym zachęcającej do aktywności obywatelskiej osób starszych w środowisku lokalnym, w tym powoływanie gminnych rad seniorów mających charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny;

- stworzenie podstaw prawnych i systemu wspomagania rozwoju ekonomii społecznej i ochrony starszych konsumentów w srebrnej gospodarce;
- zainicjowanie przez Senacką Komisję Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej prac nad projektem systemowych rozwiązań w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi i niesamodzielnymi;
- organizację cyklicznych, ogólnopolskich i regionalnych imprez sportowo-rekreacyjnych, krajowych i międzynarodowych imprez o charakterze konferencyjnym, ogólnopolskich kampanii edukacyjnych i społecznych, festiwali kulturalnych itp;
- wydanie Monografii „40 lat ruchu UTW w Polsce”;
- podjęcie, z inicjatywy Komisji Polityki Senioralnej, uchwały Sejmu RP z dnia 6 lutego 2015 r. w spr. uczczenia pamięci prof. Haliny Szwarz – w związku z 40. rocznicą pierwszego UTW w Polsce;
- nadanie rondy w Warszawie imienia prof. Haliny Szwarz;
- inicjatywa powołania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, która zyskała akceptację najważniejszych środowisk seniorskich oraz poparcie władz państwowych.

Za najważniejsze cele i kierunki strategii rozwoju ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku na lata 2015-2020 uczestnicy II Kongresu UTW uznają:

- zwołanie Obywatelskiego Parlamentu Seniorów. W tym celu zostanie zawiązana kierunkowa koalicja i podjęta współpraca Fundacji „Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku” w Warszawie i Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Nowym Sączu oraz Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Główny w Warszawie, środowisk kombatanckich wspieranych przez Urząd ds. Kombatanów i Osób Represjonowanych w Warszawie, a także powołanych gminnych rad seniorów.

Obywatelski Parlament Seniorów stanowić będzie kolejny ważny etap budowania ogólnopolskiej reprezentacji polskich seniorów, jej konsolidacji i tworzenia partnerskich relacji środowiska senioralnego z rządem i parlamentem. W opinii środowiska seniorskiego najbardziej właściwym corocznym terminem posiedzenia Obywatelskiego Parlamentu Seniorów byłby Międzynarodowy Dzień Osób Starszych obchodzony 1 października i ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ.

- Priorytetowymi działaniami Obywatelskiego Parlamentu Seniorów będzie:
 - reprezentacja interesów osób starszych wobec władz publicznych;
 - monitorowanie i ocena efektywności rządowych programów dotyczących osób starszych;
 - wspieranie procesu legislacyjnego systemowych rozwiązań na rzecz osób niesamodzielnych i ich opiekunów;

- przegląd i proponowane nowelizacji ustaw w kierunku czynienia ich przyjaznymi seniorom oraz inicjowanie nowych rozwiązań legislacyjnych poprawiających sytuację ekonomiczną, zdrowotną i społeczny status seniora;
- wspieranie lokalnych działań na rzecz osób starszych oraz inicjatyw powoływania rad seniorów w 2497 polskich gminach;
- współpraca z sejmową Komisją Polityki Senioralnej oraz senacką Komisją Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej w przedmiocie opiniowania i prowadzenia konsultacji społecznych projektów aktów prawnych podmiotowo dotyczących osób starszych oraz monitorowania podejmowanych działań na rzecz osób starszych;
- współpraca z Radą ds. Polityki Senioralnej przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej w celu stworzenia mapy drogowej koniecznych działań w oparciu o *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej na lata 2014-2020*;
- współpraca z Rzecznikiem Praw Obywatelskich oraz Pełnomocnikiem Rządu ds. Równego Traktowania w zakresie przestrzegania praw osób starszych i podejmowania działań przeciw dyskryminacji ze względu na wiek;

- budowa powszechnego, uniwersalnego systemu komunikacji umożliwiającego szybkie dotarcie z informacjami do słuchaczy UTW, jak i umożliwiającego komunikację między organizacjami senioralnymi;
- wdrażanie programów wydłużania aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, nabywania nowych kompetencji i umiejętności niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie, w tym kompetencji cyfrowych;
- inspirowanie rozwoju ruchu wolontariackiego wewnątrz- i międzypokoleniowego oraz współpracy międzypokoleniowej;
- wspieranie ekonomii społecznej oraz inspirowanie rozwoju srebrnej gospodarki służącej poprawie bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych;
- współpraca z polskimi organizacjami senioralnymi za granicą;
- budowanie silnej marki „Profesjonalny UTW”, poprzez inspirowanie UTW do aktywności w środowiskach lokalnych oraz na poziomie regionalnym i ogólnopolskim oraz stałego podwyższania standardów działania UTW;
- nadanie w strategii rozwoju UTW priorytetu zagadnieniom aktywnego, zdrowego i kreatywnego starzenia się zgodnie z koncepcją ONZ „Społeczeństwo dla ludzi w każdym wieku”.

Zachęcamy wszystkie Uniwersytety Trzeciego Wieku do tworzenia lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich obchodów 40-lecia Ruchu UTW.